CONTRIBUŢII LA CUNOAŞTEREA AŞEZĂRILOR OMENEŞTI DIN SECOLELE XIV-XVIII DIN BAZINUL SUPERIOR AL BÎRLADULUI

de *GHEORGHE BURLACU*

Zona cercetată de noi cuprinde o parte a bazinului superior al rîului Bîrlad, la extremitatea nord-vestică a Podişului Central Moldovenesc, care este brăzdat de pîraiele care se varsă pe stînga rîului Bîrlad şi anume Giurgeni, Valea Ene, Oniceni, Mărmureni, Săcăleni-Bozianca, numit şi Bîrlăzel, Poienari-Crăiasca, Fundătura-Boiştea, Zimbru, Gîrbovăţ cu Tansa şi Sahaleţ [1] (fig. 1).

Reţeaua hidrografică, văile pîraielor şi pădurile întinse precum şi clima prielnică practicării agriculturii şi creşterii vitelor, au oferit în această zonă, încă din cele mai vechi timpuri, locuri prielnice pentru aşezări umane [2]. Nu este de mirare deci că cercetările arheologice din ultima vreme dovedesc prezenţa omului în această parte a Podişului Central Moldovenesc începînd din epoca paleolitică [3].

Problema aşezărilor şi a proprietăţilor feudale din această regiune a făcut obiectul cercetării în trecut, prin publicarea de documente, iar mai recent prin analiza formelor de proprietate feudală în Moldova [4]. Este ştiut faptul că, în decursul vremii, satele au fost supuse prefacerilor unele dispărînd, altele contopindu-se cu aşezări mai noi, multe însă schimbîndu-şi numele.

În cele ce urmează, prezentăm aşezările din secolele XIV-XVIII, identificate atît prin cercetări de teren cît şi prin analiza documentelor istorice şi a materialelor cartografice [5].

I. VALEA RÎULUI BÎRLAD

1. *Obîrşia Bîrlăzelului*

Sat dispărut. Apare atestat documentar la 1600, cînd s-a dat „...un zapis de cumpărătură lui Gheorghe, de la Gavril şi de la nepoţii lui, din Obîrşia Bîrlăzelului, în treisprezece taleri, din văleat 7109“ [6]. La data de mai sus, proprietar al satului era Gavril şi nepoţii lui.

Satul nu mai apare menţionat documentar mai tîrziu.

Probabil, satul să fi fost chiar la izvorul Bîrlăzelului, de vreme ce i se spunea „Obîrşia Bîrlăzelului“.

2. *Giurgeni*

Satul Giurgeni, apare menționat documentar prima dată, la 1 aprilie 1550, cînd Iliaş Rareş dăruieşte lui Sas Postelnic satul „Giurgeni... ce este în ținutul Vasluiului pe din susul Bîrlăzelului“ [7].

Satul, confiscat de Iliaş Rareş şi dăruit lui Sas Postelnic, era de mult constituit, fiindcă, în document, se menționează să stăpînească „după hotarele cele vechi, pe unde au umblat din vechi“.

Sub denumirea de Jurgeni, satul este menționat la 17 aprilie 1576, cînd Petru Şchiopul dă o carte domnească, prin care se întăreşte urmaşilor lui Oancea Averescu satele „...şi Jurjanii din Vîrfu Bîrlăzelului“ [8].

Un strănepot al lui „Vancea“ sau „One Averescu“, Gheorghe, care era moştenitor după părinți, în satul Giurgeni, din Vîrfu Bîrlăzelului, ținutul Vaslui, se judecă pentru o nedreaptă vînzare în vremea lui Ştefan Tomşa, la 4 iunie 1612. La această dată satul era devălmaş „...acele părți ai lor din satul Giurgeni pe chiti li se vor alege...“ [9].

În continuare Giurgenii apar menționați la 1618, într-un zapis cînd Irina Scînteoaia, fata Ilioaiei „vinde partea ei din Giurgeni, lui Vicol, drept 15 taleri bani buni“ [10].

O altă mențiune este din 2 iunie 1622, cînd, apar într-un zapis și martori din Giurgeni „...Iacob și Pănte din Giurgeni... și Gavril din Giurgeni și Goglă“ [11].

La 1677 octombrie 10, se vinde un loc de prisacă, cu 6 stupi în satul Giurgeni, pe Bîrlăzel, ținutul Vaslui, cu 15 lei bătuți, bani de argint [12].

În anul 1738 octombrie 17, Ioniță Stachie, cu fratele său Ioan, răzeşi din Giurgeni, dăruiesc lui Ghedeon, episcop de Roman, răzășiile lor din Giurgeni, „...ca să aibă sfinția sa aş face schiturile în moșia aceasta...“ [13].

Satul Giurgeni, amintit mai sus, numit și Giurgenii Boiereşti, este satul de azi și comună, Valea Ursului, județul Neamț, aflat la 22 km sud-est de oraşul Roman, aşezat pe culmea Obcina obîrșiilor, de unde își strîng apele o serie de pîrîiaşe, ce formează Bîrladul, și pîraie ce se varsă pe stînga Siretului.

3. *Muncelu*

Satul este menționat documentar la 1621, cînd Constantin Nicoriță și Nastasia, fiii lui Pătraşcu din Lecuşeni, dau ocina lor, din acest sat, lui Ionaşco, care a plătit de cislă pe tatăl lor, și cu această ocazie, e citat ca martor „Bălan din Muncel“ [14].

O altă mențiune a satului este din 1742, februarie 2, cînd „...Ghedeon episcop de Roman se jeluieşte lui Constantin Mavrocordat că niște părți din proprietatea Episcopiei de la Avereşti și de la Muncelu, se impresoară de răzeși“ [15].

Din descrierea hotarelor și a contextului documentar, rezultă că în ambele mențiuni este vorba de satul Muncelul de Jos, aşezat pe dreapta primelor pîrîiaşe care formează Bîrladul. Satul face parte din comuna Valea Ursului, județul Neamț.

6. *Giurgenii Schitului*

Satul Giurgenii Schitului, numit azi Giurgeni este o aşezare care s-a format după anul 1738, cînd Ghedeon, Episcopul Romanului a intrat în răzăşia Giurgenilor cu dreptul de a-şi face schit.

Aşezămîntul călugăresc de aici [16] s-a dezvoltat treptat. În anul 1860 a fost însă desfiinţat [17]. Mai tîrziu aici s-a înfiinţat Mănăstirea Giurgeni [18].

Satul, aşezat pe pîrîul Giurgenilor, afluent pe stînga al Bîrladului, face parte din comuna Valea Ursului, judeţul Neamţ. Se află la distanţa de 23 km de oraşul Roman.

5. *Oniceni*

Prima menţiune documentară o avem de la Ştefan cel Mare din 10 ianuarie 1467, cînd Ştefan cel Mare, întăreşte lui Toma şi fratelui său Giurgea, fiii lui Marmoră, satul Mărmureni, pe Bîrlăzel, care se mărgineşte şi cu satul Oniceni, iar hotarul „...să fie după toate hotarele vechi şi dinspre Oneceani, şi dinspre Boziani, şi dinspre Băceşti...“ [19].

Ştefan cel Mare întăreşte la 17 februarie 1483 lui „...Giurgea Oniceanul şi vărului lui primar, Ion Oniceanu... ocina lor dreaptă, dintr-o jumătate din sat din Onicean, două părţi de sat...“ [20].

Mai tîrziu, pentru 60 de zloţi, Simion, feciorul Petrei vinde la 18 aprilie 1558 a patra parte din o treime, din satul Oniceni, partea de sus, lui Mihu Averescu pentru că i-a plătit, ...o deşugubină de fată...“ [21].

Petru Şchiopu, la 1576 aprilie 17, va întări urmaşilor, lui Oancea Averescu satul „Oniceani, pe Bîrlăzel“, astfel : partea de sus, revine nepoţilor lui Ivaşcu Crealig, partea de mijloc, revine nepoţilor lui Toader, iar partea de jos a satului revine nepoţilor Fetcăi. Astfel, la sfîrşitul secolului al XVI-lea, cincisprezece descendenţi vor stăpîni satul Oniceni.

Satul împărţindu-se între stăpîni şi mulţi descendenţi, se consideră căzut în dependenţă feudală [22].

În secolul al XVII-lea Onicenii sînt menţionaţi începînd cu 25 noiembrie 1632 cînd Alexa vistiernicul de Pînceşti îi prezintă lui Alexandru Iliaş Domnul Moldovei drept act doveditor un zapis „...de la Costin din Oniceni...“ [23].

La 15 septembrie 1633 în satul Oniceni găsim menţionată o prisacă a Mănăstirii Pîngăraţi, administrată de călugărul Zosin şi nepoţii săi [24].

Dintr-o danie din 3 decembrie 1660 aflăm că în sat era popă Ştefan Anghel, fiul lui Ion Anghel şi al Teodosiei. Acesta cumpărase o evanghelie „...drept patru unghi de aur...“, pe care o dăruieşte pentru pomenirea familiei sale [25].

În 1694 o parte din satul Oniceni era sub stăpînirea nepoţilor lui Vicol din Mărgineni, Mitru şi fraţii lui, deoarece Constantin Duca la 14 iunie 1694, le dă carte, pentru a lua a zecea parte... „...din pîni şi din fînaţe şi din prisăci cu stupi...“. O parte din sat era însă răzăşească, fiindcă în document se specifică „...de ar ave a răspunde ceva dintre răzăşi, să vie de faţă să-şi aducă drese, cine ce ave...“ [26].

Intrarea în răzeşia Onicenilor rezultă şi din documentul dat la 25 iunie 1704, cînd „...Andrieş sîn lui Vasile Oatul din Gîrce, face danie un loc de prisacă cu pomăt din poiana Onicenilor de pe Bîrlăzel, din ţinutul Vasluiului, giupînului Ion Palade vel vistienic...“ [27].

La 1872, erau menţionate încă două sate cu acelaşi nume : Onicenii lui Iene, cătun ce făcea parte din comuna Oniceni răzeşi şi Onicenii lui Naimanu ce intră în componenţa aceleiaşi comune [28]. Onicenii lui Iene este satul de azi, Valea Enei, la 1 km distanţă de Oniceni, comună de care aparţine ; Onicenii lui Naimanu sau Naiman era în 1898 cătun component al comunei Oniceni, cu 17 familii, sau 69 de suflete [29]. În harta de 1/100.000 de la sfîrşitul secolului XIX, Onicenii apar sub numele de Dodiţeşti [30].

Astăzi, Onicenii este sat şi comună, în judeţul Neamţ, aşezat de o parte şi de alta a pîrîului Oniceni, afluent, pe stînga a Bîrladului. Aşezat pe valea Bîrladului, la 36 km distanţă de Roman şi 51 km distanţă de Vaslui.

II. VALEA BĂDĂRĂULUI (SĂCĂENI-BOZIANCA, BÎRLĂZEL)

6. *Săcălăşeşti*

Prima menţiune documentară a satului datează din 9 februarie 1469 cînd Ştefan cel Mare întăreşte nepoţilor lui Oană Giuratul : Petrea, Oanea şi Duma, mai multe sate, printre care şi „...Săcălîşeştii pe Bîrlădzel...“. Satul era mai vechi, fiindcă prin acest document domnul le confirmă celor trei fraţi o stăpînire mai veche „...ocinile lor proprii şi drepte... după vechiul hotar“ [31].

La începutul secolului al XVII-lea satul apare într-un zapis de vînzare din 1602—1603 sub numele de Săcăleni, cînd fraţii „...Gherman şi Andronic din satul Săcăleni, în ţinutul Vaslui...“ vînd partea lor, din satul Cîrligi, Maricăi şi fiilor ei, iar aceştia o revînd lui Nicoară logofăt [32].

Dintr-un document de la Ieremia Movilă din 20 martie 1605, constatăm că Gherman şi Andronic se află şezători la Săcăleni [33], adică în Săcălăşeşti.

La 24 ianuarie 1617, fiii lui Petrea Ciungul şi alţii, vînd lui Marmure uricar, părţile lor din satul Săcăleni [34], iar în 1623 Marmure, cu soţia, mai cumpără părţi din acest sat, de la Gavril şi fratele lui, Bălan [35].

Vînzările din părţile răzăşeşti de sat continuă. Astfel la 19 august 1676, monahul Ifrim, egumenul Mănăstirii Secu, cumpără 40 de pămînturi [36], iar episcopul de Roman, Ioan, cumpără la 9 august 1681 o bucată de loc în Săcăleni, pe care să zidească o biserică [37]. Peste 10 zile, mai cumpără 50 de pămînturi, cu loc de prisacă, vad de moară şi loc pentru un schitişor [38], iar la 4 decembrie, mai cumpără 33 de pămînturi [39].

Aceste pămînturi ajung în proprietatea mitropolitului Dosoftei. După plecarea acestuia în Polonia, răzeşii vînd pămînturile din nou şi nu vor să dea zeciuiala cuvenită mitropoliei. În vremea lui Constantin Duca, Sava, Mitropolitul Moldovei se judecă şi capătă carte în 1694, iulie 16,

pentru a lua de la răzeşi zeciuiala din toate produsele şi de pe toate părţile din satul Săcăleni [40].

Părţi din satul Săcăleni sînt zălogite în 1719 pentru furturi săvîrşite în 1717 de Ilie Munteanu şi Sandu Bulimete care-şi aveau ocine şi în acest sat [41].

La începutul secolului al XIX-lea, Săcălenii sînt menţionaţi ca loc de bătălie. Astfel, atunci cînd incursiunile bandelor prădalnice ale lui Pazvan-Oglu ajunseseră şi prin părţile Moldovei, aici la Săcăleni, a ieşit înaintea lui Manaf Ibrahim domnul Alexandru Moruzi şi „...bătu pre rebeli, la anul 1801..." [42].

Satul Săcăleni face parte azi din comuna Poienari, jud. Neamţ, aşezat în partea cea mai de sus a pîrîului Bădărău, la distanţă de 17 km de Roman. În preajma satului, pîrîul Bădărău poartă numele de Săcăleni, iar mai jos, în dreptul satului Bozieni, se numeşte pîrîul Bozianca.

7. *Bozieni*

Satul Bozieni este atestat documentar pentru prima dată la 24 august 1438, cînd Ilie şi Ştefan voievozi întăresc boierului Oană portarul, mai multe sate, printre care şi satele „...şi la obîrşia Bîrlăzelului, Bozianii şi..." [43].

În secolul al XV-lea satul Bozieni exista fiind în hotar cu satul Mărmureni. Astfel, la 10 ianuarie 1467, printr-un act de întărire pentru satul vecin, Mărmureni se arată că hotarul este şi „...dinspre Bozieni..." [44].

Pe timpul domniei lui Alexandru Lăpuşneanu (1552—1561, 1564—1568), satul era stăpînit de Dragoş Rotompan, fiindcă avea acte de întăritură de la acest domn [45].

Peste cîţiva ani, pe timpul primei sau celei de a doua domnii a lui Petru Şchiopu (1574—1579, 1582—1591), a treia parte din satul Bozieni o stăpînea Toader Marmure, Maica Ţivucoaie şi Moise, care pentru două ucideri de oameni, au pierdut-o, fiind cumpărată de Nastasia. La 1609 mai 31, Constantin Movilă întăreşte vînzarea acestei părţi de sat, de către Nastasia şi fiii ei, lui Vasile comis, cu 180 de taleri [46]. Strănepoţii lui Dragoş Rotompan îi întorc banii lui Vasile comis, ajung proprietari din nou şi-i revînd jumătate din sat lui Mera Marmură, uricar, cu 120 taleri [47].

Spre sfîrşitul secolului al XVII-lea, se vînd de către răzeşi, Mitropoliei Sucevei, 20 de pămînturi din Bozieni. Ceilalţi copărtaşi nu recunosc vînzarea şi în tărie nu dau zeciuiala din roadele pămîntului sau revînd altora acele părţi [48].

La 1717 aprilie 20, se vînd părţi din sat lui Teodosie Lupan, după ce Maria, conform dreptului de protimisis a întrebat tot neamul „...care sînt dintr-un bătrîn de nu vor să-l cumpere..." [49].

La 1803, moşia Bozieni era a postelnicului Toader Burghelea, satul avea 32 de liuzi şi unul singur era scutit de stăpînul lui [50].

Astăzi, Bozienii este sat şi comună în judeţul Neamţ, aşezată de o parte şi alta a pîrîului Bozianca, afluent pe stînga a Bîrladului, la o distanţă de 27 km de oraşul Roman.

8. *Jigăliiani*

Prima și singura atestare documentară o aflăm într-un suret, după un document dat de Petru Șchiopu, la 1 martie 1583, în care se precizează că se face o vînzare pe a șasea parte din satul „...Jigăliiani, partea Măriei și cu loc de moară în părăul Bărladului și partea ei, ce se va alege din părăul Boziiana..." [51].

Fiind vorba de un sat aflat între Bîrlad și pîrîul Boziana, așezat cît mai aproape de locul de vărsare a acestui pîrîu în rîul Bîrlad, am putea localiza Jigăliianii între satele Bozieni și Mărmureni.

Satul Jigăliianii din fostul ținut al Vasluiului a dispărut, fără a ne lăsa vreun indiciu asupra localizării sale, în afară de singura știre documentară mai sus amintită.

9. *Mărmureni*

Primul document care atestă existența acestui sat, este din anul 1467 ianuarie 10, cînd Ștefan cel Mare întărește fiilor lui Marmoră de la Bîrlăzel, Toma, Giurgea și sora lor Fedca satul lor de baștină..." Mărmureni, pe Bîrlădzel, unde sînt casele lor..." [52].

Satul exista în prima jumătate a secolului al XV-lea, aflîndu-se în stăpînirea lui Marmură, de la care își trage și numele.

La începutul secolului al XVII-lea, după cum rezultă dintr-un document de la 8 martie 1601, satul Mărmureni era întins, avînd două cuturi, iar Marmure cel bătrîn era mare proprietar, în „Mărmurenii de Sus" [53].

Din documentele primei jumătăți a secolului al XVII-lea, aflăm că Ilie Marmure cel bătrîn are o fată, căsătorită cu Toader, pe Mihail Marmure, aprod în acest sat, care cumpără părți din satul Gîrcini, de pe Racova, pe Toader Marmure aprod, tot în Mărmureni, care face cumpărături în satul vecin Băcești, pe Ionașco Marmure din Gîrcini, pe Mera Marmure, uricar, căsătorit cu Maricica Marmure, fata Nastasiei Pătrășcăniței, au trei fete și un băiat, Gligoraș. Mera Marmure, înstărit de pe urma funcției pe care o avea de uricar, cumpără jumătate din satul vecin Bozieni. Stăpînea a șaptea parte din satul Mărmureni, avea loc de dugheni în tîrgul de sus din Eși, parte din satul Săcăleni.

Spre sfîrșitul secolului al XVII-lea, copiii lui Mera Marmure, Nastasia, Tudosca, o altă fată și Gligoraș, duc mai departe numele satului lor, Mărmurenii [54].

În 1694 februarie 21, se amintesc pentru prima dată documentar „Mărmurenii de gios", unde aveau părți de sat nepoții lui Temelie bătrînul, răzeș din Băcești, Domulache și Gavriliț, care au schimbat părți din satul Ungureni, de pe Răcătău, cu părți din satul Mărmurenii de Jos [55].

Astfel, începînd cu 1694, în Mărmurenii de Jos, erau stăpîni Domulake Temelie și Gavril Temelie. Dar nu pentru mult timp, deoarece la începutul secolului al XVIII-lea, Iordache Ruset începe să se înstăpînească în satul Mărmureni prin cumpărare de hlize și întruparea lor.

Din prezentarea sumară a evoluţiei proprietăţii funciare din satul Mărmureni rezultă un fapt foarte semnificativ şi anume că în intervalul 1601—1709, fraţi şi cumnaţi din neamul Mărmurenilor prin cumpărări, schimburi şi alte mijloace, ajung să stăpînească în afară de Mărmureni, alte şapte sate şi anume Băceşti, Bozieni, Săcăleni, Boldeşti, Gărceni, Zmiani şi Ivăneşti.

Astăzi, satul Mărmureni, comuna Oniceni, judeţul Neamţ, aşezat de o parte şi alta a pîrîului Mărmureni, afluent pe stînga Bîrladului, se află la 2 km distanţă de sediul comunei Oniceni şi la 35 km distanţă de oraşul Roman.

10. *Cuci*

Deşi prima menţiune documentară este din anul 1601 iunie 30, cînd la perfectarea unor zapise de vînzare-cumpărare făcute în legătură cu satul Băceşti, este citat ca martor şi „Gheorghie Turcul din Cuci“ [56], totuşi satul este mult mai vechi, fiind în stăpînire răzăşească, după cum rezultă din documentele secolului al XVIII-lea.

În 1613, apar din nou, tot la o vînzare de ocine în satul Bozieni, martori din Cuci [57].

Gheorghi Turcul din Cuci va apare din nou ca martor în 1635, cu ocazia alegerii unor părţi din satul Borăşti, pe Bîrlăzel, a lui Dumitraşcu diacul [58].

La 1658 februarie 20, Leontie din Cuci capătă întărire de la Gheorghe Ştefan, pe părţi de ocină din satul Hodoreni, ţinutul Vaslui. În felul acesta Leonte avea în stăpînire ocine în două sate [59].

La 1705, mai mulţi răzeşi din Cuci şi satele vecine, îşi vînd moşia lor lui Lupaşcu din Pînceşti [60].

Vinderea părţilor răzăşeşti continuă. La 1799 moşia Cuci, Bozienii, Săcălenii, Mărmurenii şi Ivăneştii, sînt arătate la ţinutul Vaslui, pe apa Bîrladului. Din aceste sate a luat părţi de moşie Neculai Cuza medelnicier „cu schimbul“ de la fratele său Gh. Cuza serdar „dîndu-i pe Toader Cristei bucătar, cu ţiganca lui Maria cu cinci copii ai lor“ [61]. Deci satul era boieresc.

În anul 1803, sătenii din Cuci se ocupau cu „lucrul pămîntului, a cherestelei“, moşia aparţinea tot lui Neculai Cuza, ajuns acum căminar [62].

Satul există azi şi face parte din comuna Bozieni, judeţul Neamţ, fiind aşezat pe stînga pîrîului Bozianca, spre sud-est de satul Bozieni, la 26 km distanţă de oraşul Roman.

III. VALEA PÎRÎULUI POIENARI (CRĂIASCA, CRASNA)

11. *Poenari*

Prima atestare documentară a acestui sat este din 12 martie 1529, cînd Petru Rareş întăreşte nepoţilor lui Toader Drăguşanu, Dragoş, Soarei şi Anuşca „...un sat pre obîrşii Bîrlăzelului, anumi Poenarii“ [63].

Dragoş va vinde partea lui, adică jumătate de sat, celor două verişoare ale sale, Soarei şi Anuşca, cu 100 zloţi tătărăşti. Una din acestea, călugărită sub numele de Martina, va da în 1575 satul Poenari fiicei sale Ileana, căsătorită sau cu Ion Capotă, sau cu vărul lui, Andronic [64].

Satul apare şi în documente şi sub numele de Poieni. Astfel, Petru Şchiopu, întărind în 1584 jumătate din satul Drăguşani, preciza în documentul dat şi locul Drăguşenilor „mai jos de Poieni, pe Bîrlăzel" [65]. Totuşi satul a păstrat numele iniţial de Poenari, fiind amintit astfel în 1589, cînd monahul Tudor, numit Prida, de loc din acest sat şi ajuns la adînci bătrîneţe, face danie „sfintei Mitropolii de la Roman pentru pomenirea sa..." un loc de prisacă şi o casă din satul Poenari [66]. După doi ani, acelaşi Prida, dă în 1591 „o prisacă care este în hotarul satului Poenari, cu 13 stupi şi cu grădină" şi cu partea lui de ocină din sat şi din cîmp [67].

În anul 1603, Agafton episcop de Roman cumpără de la Ilea, fiul lui Nistor din Poenari, ocina sa, din sat şi din ţarină, pentru 12 taleri de argint. În acelaşi an, Eremia Movilă confirmă această vînzare [68].

La 1705 februarie 7, Ileana, fata Mihalcii Căpracea, dăruieşte mănăstirii cu hramul Adormirii Precistii, zidită de moşul său Andronic, fost al doilea vistiernic, părţile sale de moşie şi din seliştea Poenari ţinutul Vaslui [69].

În 1719 iunie 13, părţi din satul Poenari erau zălogite de către Ion Munteanu pentru că feciorul său, Ilie Munteanu, şi cu Sandu Buhmete săvîrşiseră furturi în 1717 [70].

În 1803 satul făcea parte din ţinutul Vasluiului şi se numea „Fundul Poenarilor". Moşia satului era a spătarului Dumitrachi Bogdan. Oamenii se ocupau cu lucrul pămîntului şi la pădure [71].

Satul, azi comună în judeţul Neamţ, este aşezat pe pîrîul Crăiasca numit în trecut Crasna. Se află la distanţă de 18 km de oraşul Roman.

12. *Pînceşti*

Prima atestare a acestui sat, sub denumirea slavizată Pancova [72], este din 1399 noiembrie 28, cînd Iuga Voievod, împreună cu fraţii săi Alexandru şi Bogdan, dăruieşte lui Ţiban un sat pe Gîrbovăţ, precizînd şi hotarele „...din drum ce mergi în satul Pancova" şi din nou „... în drumul Pancovii" [73]. Ca dovadă că satul respectiv se numea Panceşti sau Pînceşti, stă dania lui Petru Voievod al Moldovei, care în 1448 dăruieşte panului Marco, pentru credincioasa slujbă „...un sat Panceşti, la obîrşia Bîrladului [74]. Satul Pînceşti era într-adevăr un hotar cu satul lui Ţiban de pe Gîrbovăţ, numit după aceea Ţibăneşti.

Mai tîrziu satul a fost împărţit între răzeşi. Astfel, în secolul al XVII-lea părţi din satul Pînceşti se donau. Dintr-un document de la 25 noiembrie 1632 aflăm că a şasea parte din satul, Pînceşti „...din vatra satului şi din cîmp şi din pădure şi o prisacă, unde a fost prisaca tatălui lui, la Costiţe", o stăpînea Crîstea, fiul lui Vartic, nepot lui Porcul, care

şi-a dat partea sa lui Alexa vistiernicel, din Pînceşti, pentru că acesta din urmă i-a plătit „...darea ţărănească şi a dat pentru cisla lui patruzeci şi doi de zloţi bătuţi şi patru bezmene de ceară şi un bou bun..." [75].

Între anii 1705—1712, în mai multe documente apare un Lupaşco, hotarnic din Pănceşti, cît şi satul cu acest nume [76].

În 1803 moşia satului era a spătarului Dumitrachi Bogdan, şi oamenii se ocupau cu lucrul pămîntului şi la pădure [77].

În 1872, satul se compunea din patru cotune, Pînceşti-Deleni, unde era şi sediul comunei Pînceşti, Pînceştii lui Borş, Pînceştii lui Onuţă şi Pînceştii Răzeşi [78].

Astăzi, satul Pînceşti, făcînd parte din comuna Poienari, judeţul Neamţ, este aşezat la confluenţa pîrîiaşelor Zimbru cu Fundătura-Boiştea care apoi unite se varsă în pîrîul Crăiasa, la distanţă de 19 km de oraşul Roman.

13. *Crăeşti*

Primul document în care este menţionat satul Crăeşti, datează de la 30 mai 1584, cînd Petru Şchiopu întăreşte o vînzare din acest sat, făcută de Gliga, fiul Nastascăi şi nepot Maruşcăi. Din textul documentului respectiv rezultă că Gliga posedă un privilegiu de proprietate asupra satului de la bunica sa Maruşca. Privilegiul fusese dat de Petru Rareş specificîndu-se că „...a vîndut dreapta sa ocină şi dedină din privilegiul de întărire ce a avut bunica lui Maruşca, de la Petru vv. cel Bătrîn, din jumătatea de sat, din Drăguşani, mai jos de Poieni, pe Bîrlăzel, ce acum se numeşte Crăeştii" [79]. Din datele de mai sus constatăm că satul Crăeşti, a cărui denumire poate fi pusă în legătură cu aşezarea sa pe pîrîul Crăiasa, se numise în prima jumătate a secolului al XVI-lea Drăguşani. În actul de întărire din 1584 găsim singura menţiune despre vechiul nume al satului Crăeşti. Drăguşanii aflaţi mai jos de Poieni, adică de Poienari, îşi trăgeau numele probabil de la pîrîul Drăgşana, dispărut şi acesta, unde strănepoţi ai Maruşcăi stăpîneau în 1713 a opta parte din sat cu loc de moară pe Drăgşana [80].

Către sfîrşitul secolului al XVI-lea satul Crăeşti era răzăşesc, după cum rezultă din judecata dintre Ion Buhlea, care a cumpărat în 1585 cu 150 de zloţi de la Ion Tacman aprod şi fraţii săi Toma, Nastea şi Muşa, feciorii Călinii, părţi din ocina lor din Crăeşti, făcînd şi ispisoc de cumpărătură. La 28 august 1588, popa Mihul Simionel şi alţi răzeşi vor să-i întoarcă cei 150 de zloţi, apelînd la dreptul de protimisis. Buhlea se apără, dovedind temeinic că în 1585, cînd a cumpărat, a anunţat reclamanţilor această vînzare şi ei nu au obiectat nimic, apoi a arătat ispisocul făcut atunci, apelînd şi la oameni bătrîni, care au depus mărturie. În aceste condiţii Petru Şchiopu întăreşte vînzarea, iar Buhlea pune 12 zloţi ferîe [81].

La 6 mai 1591, Popa Mihu şi soţia sa Safta cumpărau de la Cîrstea Tălăşman, fost şetrar şi pîrcălab, părţi din satul Crăeşti, obţinînd şi întărirea domnească pentru această cumpărătură [82]. La 1609 Popa Mihul,

Cîrstea cel bătrîn și alți oameni buni, toți din Crăești, sînt arătați ca martori la o vînzare-cumpărare din satul vecin, Bozieni [83].

Nepoții lui Tălășman, Ștefan și Andronic, veri între ei, stăpîneau în afară de ocinile lor în Crăești, după cum sînt pomeniți într-un zapis întocmit la Stolniceni la 1 aprilie 1617, și părți în satul Hăsnășeni, din care vindeau lui Nicoară Prăjescu din a patra parte, două părți, vînzare întărită apoi printr-o carte domnească [84].

În deceniile următoare sînt amintiți în documente : Andronic pitărel din Crăești, în 1632 [85], Vlasie făclierul și alții din Crăești, în 1647 [86]. În 1674 un popa Toader din Crăești scrie un zapis [87]. Același popa Toader apare ca martor într-un act de la 20 iunie 1677 scris de feciorul său Gligoraș [88]. La 21 iulie 1677 în satul Crăești se scrie chiar un document din care reiese că proprietar mare în sat era și Gheorghe Bîrcă, cu soția sa Ștefana. Aceștia au lăsat moștenire nepoatei lor Marta, casa cu moșia lor din Crăești și țiganii de pe moșie [89].

Dintr-un act de schimb de la 13 martie 1681 [90] dintre Ioan, episcopul Romanului și Enachie Clucerul aflăm că primul și-a făcut o prisacă la Crăești, ceea ce dovedește că pădurile din jurul acestui sat erau propice albinăritului.

Un alt proprietar mare în Crăești apare Toader blănarul, cu soția sa Nastasia, ginerele lui Mihalache blănar din Iași, care la 3 februarie 1699 obține de la Simion Sopon, cu soția sa, Malanca și nepoții lor, Ștefan și Vasile, trei pămînturi din partea lor de moșie din satul Crăești, în partea de jos, din cîmp, pădure, apă și seliștea satului. Ca martori sînt menționați : Gavril diacon și Nechita din Crăești [91]. Alți răzeși din Crăești, Ștefan Ipatie cu sora sa Agahița, vînd la 3 septembrie 1707 lui Toader blănarul, partea lor de moșie din Crăești și anume partea Brumeștilor, din cîmp, fînaț, pădure, apă și țarină, pentru datoria tatălui după ce au întrebat rudele. Ei mai vînd acestuia o casă gata făcută de tatăl lor, din sus de biserică, cu 3 lei [92].

Din alte documente rezultă că între răzeșii din Crăești au loc multe vînzări și cumpărări, dîndu-se porunci de a se alege asemenea moșii și cumpărături ale noilor proprietari [93].

La 17 februarie 1709, Gligoraș feciorul lui popa Toader din Crăești, vinde ceea ce moștenise și cumpăraseră părinții săi în acest sat, lui Toader, blănar domnesc [94], care va intra treptat și în posesia altor părți răzășești din moșia Crăești [95].

În anul 1717, în timpul unor vremuri tulburi, Ion Munteanu din Crăești zălogește lui Ștefan Căpățînă părți din ocina sa pentru furturile săvîrșite de fiul său Ilie. Mai tîrziu pe la 1755 Ilie Munteanu, fiind iertat, va reintra în posesia ocinilor sale la Crăești [96].

Satul Crăești există și azi cu același nume și face parte din comuna Bozieni, județul Neamț. El este așezat pe dreapta pîrîului Poienari, care în această parte se numește Crăiasca (Crasna în trecut). Se află la distanță de 27 km de Roman.

III. VALEA PÎRÎULUI GÎRBOVĂŢ

14. *Tălpălăeşti*

Satul datează probabil din secolul al XIV-lea, deoarece într-un privilegiu Alexandru cel Bun dădea panului Vană Tălpălaiu un sat pe Gîrbovăţ [97]. Satul îşi va lua apoi numele de la proprietarul feudal. Satul a fost în decursul secolului al XV-lea în stăpînirea urmaşilor lui Vană Tălpălaiu.

Bogdan Lăpuşneanu, la 26 iulie 1569, întărea vînzarea pe care o fac cei trei fraţi, Gherman, Lazor şi Petrea, copiii Erenii, fiica lui Sima Grecul, strănepoţii panului Vana Tălpălaiu, a unei jumătăţi din satul „...Tălpălăieşti pe Gîrbovăţ, mai sus de Oneşti". Astfel la Tălpălăşeşti devin proprietari şi popa Andrieş, Ilea pitărel şi popa Simion, care au cumpărat jumătate de sat cu trei sute de zloţi tătărăşti [98].

În vremea lui Ion Vodă cel Viteaz satul Tălpăşăieşti este amintit într-un act de întăritură a cumpărăturilor făcute de Ion Ungureanu. Astfel acesta cumpără „a treia parte din jumătate de sat din Tălpălăieşti, pe Gîrbovăţ, mai sus de Oneşti, pentru o sută şi treizeci şi zloţi tătărăşti" de la Zaharia, Cîrstina şi Anuşca.

Tot acum, boierul Ion Dămiian, cu surorile lui Sora, Ţiganca, Bucuriia şi fraţii lui, Trifan şi Pîhul, copiii lui Andrei şi nepotul lor Chicior, vînd ocina lor dreaptă şi din privilegiu de cumpărătură pe care l-au avut de la Bogdan Lăpuşneanu „...un loc de prisacă în hotarul satului Tălpălăieştilor, unde a fost prisaca tatălui lor Andreiu şi din partea lor, unde se va alege şi au vîndut slugii noastre Ion Ungureanul, pentru cincizeci de zloţi tătărăşti".

În ceea ce priveşte întinderea prisăcii, în document se face precizarea „...cît va putea folosi o prisacă în destul" [99].

Radu Mihnea, între 1616—1617, întăreşte lui Dumitru Goe mare vornic al Ţării de Jos, mai multe sate din ţinutul Bacău, Roman, printre care şi jumătate din satul Tălpălăşeşti, din ţinutul Vaslui, „cu prisacă în Gîrbovăţ, deasupra Oneştilor..." [100].

Părţi din acest sat şi moşie, ajung în stăpînirea lui Chiriac Sturza fost mare dregător (jitnicer, vameş, paharnic, mare spătar) la moartea căruia proprietăţile sale au rămas soţiei Aniţa şi copiilor lor. La 1709, aceştia împart averea : Nastasia, fiica lui Chiriac Sturza, căsătorită cu Manolachi Hrisoverghi, va primi printre altele şi părţi din satul Tălpălăeşti ţinutul Vaslui [101].

În anul 1817 Andrei, ginerele lui Nedelcu, Ion Soroceanu şi alţi răzeşti din Tălpălăşeştii, se judecau la Divanul domnesc din Iaşi, cu preotul Ioan şi polcovnicelul Lupu Lazăr pentru ocine [102].

La 1827, răzeşii din Tălpălăeşti se judecau de astă dată cu Mitropolia din Iaşi pentru părţi din moşia lor, pe care unii dintre dînşii le-ar fi făcut o danie Mitropoliei [103].

Satul există şi astăzi, fiind aşezat pe ambele părţi ale pîrîiaşului Zimbru, care împreună cu pîrîiaşul Fundătura se varsă în pîrîul Poienari. Face parte din comuna Poienari, judeţul Neamţ.

15. *Onești*

Într-un act de la Ştefan cel Mare din 9 februarie 1469 aflăm că nepoţilor lui Oană Giuratul li se întăreau dreptele lor ocine. Printre acestea se menționează și satul, devenit sileşte, între timp „unde a fost casa bunicului lor Oană Giuratul“ [104].

Satul Oneşti își trage astfel numele de la Oană Giuratul și trebuie localizat în preajma Tălpălăeştilor după cum rezultă din documentele din secolul al XVI-lea.

Astfel, la 26 iulie 1569 Bogdan Lăpuşneanu întăreşte vînzarea unei jumătăţi din satul Tălpălăeşti, făcîndu-se precizarea că se află mai sus de Oneşti [105].

În vremea lui Ioan Vodă Viteazul, la 28 decembrie 1572 satul Oneşti este amintit cu prilejul vînzării unei părţi răzăşeşti din satul Tălpălăeşti, pe Gîrbovăţ, mai sus de Oneşti [106].

Satul Oneşti mai este apoi menţionat în anul 1617, amintindu-se că o prisacă a satului Tălpălăeşti se găseşte „deasupra Oneştilor“ [107].

Satul, astăzi dispărut, poate fi bine localizat, pe partea dreaptă a Gîrbovăţului şi pe stînga pîrîiaşului Zimbru, la sud de satul Tălpălăeşti.

16. *Ţibăneşti*

Prima atestare documentară a satului este din 28 noiembrie 1399, cînd Iuga Voievod, îi dă boierului Ţiban două sate printre care și un sat pe Gîrbovăţ. Din hotărnicia satului aflăm că aşezarea se găsea între Gîrbovăţ, pîrîul Crasna, drumul ce merge în satul Pancova (Pînceşti) la strîmtura Gîrbovăţului, la pîrîul Soholeţu, apoi din gios de Igrişte, în drumul cel mare, şi la pîrîul Hruşova [108]. Localizarea aceasta corespunde tocmai aşezării actuale a satului Ţibăneşti, care-şi trage astfel numele de la Ţiban, ca şi satul Ţibana, judeţul Iaşi.

La 12 martie 1533, Petru Rareş confirmă împărţirea ocinei Ţibăneşti de către Soriţa, celor trei fii ai ei, Lazăr, Fetia şi Anuşca. Soriţa şi cu Toma erau copiii Marinei, fiica lui Ţiban, care împreună cu sora Ileana erau fiii lui Ţiban cel bătrîn [109].

La 28 august 1588, i se întărea lui Ion Buhlea din Crăeşti, părţi din satul Ţibăneşti pe care l-a cumpărat de la Ion Tăcman [110].

Părţi din moşia Ţibăneşti stăpîneau la sfîrşitul secolului al XVI-lea Chiriac şi apoi feciorul său Albu. Abia în secolul al XVII-lea nepoţii acestui Albu vor vinde în 1689 psaltului Ifrim cu 17 lei bătuţi părţi din ocina lor din Ţibăneşti din vatra satului şi din ţarină şi din fînaţa şi din livezi, cu vad de moară în Gîrbovăţ. Ca martori sînt amintiţi Gîrbovăţu şi Vasile Bănasu din Ţibăneşti [111].

În secolul al XVIII-lea sînt menţionaţi şi unii din urmaşii lui Ion Buhle din Crăeşti ca răzeşi în moşia Ţibăneşti. Astfel, la 29 mai 1734, dădea mărturie din acest sat „...Ion Buhle căpitan mazil ot Ţibăneşti“ [112].

În felul acesta, descendenţii lui Ion Buhle din Crăeşti ajung şi în Ţibăneşti, răzeşi, mazili, ori slujbaşi, se impun treptat şi satul se va numi „Ţibăneştii Buhlii“ spre a se deosebi Ţibăneştii de pe Socovăţ.

În Ţibăneşti existau şi alţi proprietari, cum rezultă din actul din 30 mai 1714, prin care i se întărea lui Gavril Leca postelnic, nepotul lui Roşca vistier, ocină şi cumpărătură asupra unei jumătăţi din a 3-a parte, din mijlocul satului Ţibăneşti, cu vad de moară şi loc de prisacă la Gîrbovăţ [113].

În 1803, satul Ţibăneştii Buhlii era răzăşesc, locuitorii trăiau din lucrul pămîntului, birul era de 68 lei, erau 8 liuzi şi 3 liuzi fără bir, doi scutiţi de căminarul Hrisoverghi şi unul de serdarul Costin Carp [114].

În 1824, răzeşii din Ţibăneştii Buhlii se judecau cu comisul Mihăiţă Mihalachi, stăpînul moşiei Băceşti [115].

Satul există şi azi cu acelaşi nume, component al comunei Băceşti judeţul Vaslui, la 51 km distanţă de acest oraş.

17. *Bruduresti*

Prima atestare documentară a acestui sat este de la 9 februarie 1469, cînd Ştefan cel Mare, întăreşte lui Petrea şi fraţilor săi, Oană şi Duma, mai multe selişti şi sate printre care „Bruduresţii, unde le este casa“ [116].

Satul exista probabil încă din prima jumătate a secolului al XV-lea.

În anii care urmează, Duma Brudur, ajuns clucer, face schimb de sate la 1 martie 1488 şi obţine partea verilor săi „...Toader şi cu fratele său Duma şi cu sora lor Stana, feciorii lui Simion Tansa...“ nepoţii lui Oană Giuratul, „...partea lor de sat, o giumătate din Bruduresţi, partea de pe Sohuleţu...“ [117].

La 1583 martie 14, un strănepot de a lui Petru brudur, Gavril, vinde din jumătatea de sat, a patra parte, lui Drăgăilă şetrărel, cu 300 de zloţi tătărăşti. Alţi strănepoţi, Ocniul, Ştefan, Marica, Nastea, Ana cu vara lor Safta, vînd din a patra parte de sat, a şasea parte, lui Mihai, cu 100 zloţi [118].

Peste 7 ani la 1590 iunie 15, aceiaşi strănepoţi ai lui Petrea Brudur, Ştefan, Nastea, Marica, Ana şi cu verii lor Maricuţa, Odochia, Mituţia, Gaftona şi Ionaşco, copiii Saftei şi aceştia strănepoţi lui Petrea Brudur, vînd jumătate, din a treia parte, din satul Bruduresţi, Fetii, cu 600 zloţi tătărăşti [119].

La 1607 iunie 30, Andronic vistiernicel, cel ce a făcut multe cumpărături de ocine în această zonă, cumpără părţi nealese încă, în satul Bruduresţi [120].

La 1615 şi 1618, găsim citaţi ca fiind dregători în Bruduresţi, pe Gheorghie vistiernicel şi Simion aprod [121].

La 1616, părţi din sat şi moşie aveau şi fiii lui Vartic şi un nepot de al lui, şi Toader cu fratele lui din Boteşti (Parpaniţa). Primii au vîndut pe nedrept părţile celor din urmă din moşia satului Bruduresţi, faptul e reclamat domniei care dă poruncă să se cerceteze şi să se oprească orice nouă tentativă de vînzare, fie în satul Boteşti, fie în satul Bruduresţi [122].

Grigore Ureche vornicul primea la 16 aprilie 1617 întăritură de la Radu Mihnea „...partea lui din sat din Bruduresţi cu prisacă, cu moară, care este în ţinutul Vasluiului“ [123].

La 1643 martie 8, se făcea un zapis de împărțeală între Grigore Ureche mare vornic al Țării de Jos, nepotul său de soră Nistor Batiște și nepotul de frate, Nicolae. Lui Nicolae Ureche, fiul lui Vasile Ureche, nepot lui Nistor Ureche și Mitrofanei, îi revine „...și parte din Brudurești... la ținutul Vasluiului“ [124].

La 1676 mai 6, Antonie Ruset, domn al Moldovei, întărește lui Iani Hadîmbul, postelnic și ctitor al mănăstirii Dealul Mare, din codrul Iașilor, printre altele și vii în fundătură, la Tansa [125].

Din Brudurești erau Zona, Marița, Gheorghiță și Arsenie, copiii lui Irimia, care aveau în anul 1680 decembrie 14, părți în satul Petrești [126].

La 1706 iulie 25, se dă un răspuns domnului, chiar din satul „Brudurești“, de către mai mulți slujbași din satul Păncești, prin care îl anunță că au hotărît părțile de moșie ale lui Ioan Buhuș logofăt, din satul Brodurești, ținutul Vaslui, pe apa Gîrbovățului, ca megieș și răzeș e citat Vasile, fiul lui Grozavul, nepotul Cozmii din Brodurești, alegînd 509 pămînturi și jumătate, de cele 254 pămînturi ale răzeșilor, pămîntul de cîte 20 pași, iar pasul de cîte 6 palme. Se dau și hotarele moșiei alese, care începeau de la nordul satului Bălușești, trecea peste pîrîul Gîrbovățului, la apus atingea proprietățile satului Tălpălăi, la nord se trecea prin codru și Cetatea Mare, la răsărit cobora prin Poieni, peste apa Tansei, proprietățile satului Suhuleț și la sud satul se îndrepta spre apus, prin Prislop, Cetățuia Mică și Fătăciune, unde se întîlnea cu începutul hotarului [127].

În anii 1772—1773, satul Brudurești este numit Tansa [128]. Acest nume vine după toate probabilitățile de la Simion Tansa primul stăpîn al satului. Copiii lui Tansa au dat în schimb jumătate din sat lui Duma Brudur de la care și-a tras numele apoi satul întreg. Deci abia la sfîrșitul secolului al XVIII-lea satul vechi încă din secolul al XV-lea, sau poate chiar de la sfîrșitul secolului al XIV-lea își recapătă numele străvechi de Tansa.

În 1775 iulie 2, din acest sat „...Mihăilă Lungul ot Tansa“ dă mărturie într-o pricină de încălcare și pășunare a Saftei Gînduleasa [129].

La 22 iunie 1785 locuia în Tansa un bătrîn anume Gavril Bițic, pe care îl aduc răzeșii să dea o mărturie în legătură cu hotarul moșiei Dumești, ca unul care a locuit mult timp la Dumești [130].

La 1803 Tansa era sat răzășesc, număra 28 liuzi. Oamenii se ocupau cu lucrul pămîntului. Era un sat înstărit după cum rezultă și din suma birului de 480 lei [131].

Azi Tansa este și sat și comună în județul Iași, aflîndu-se pe pîrîul Tansa, la distanță de 59 km de orașul Iași.

18. *Berești*

Prima mențiune documentară și de altfel singura a acestui sat este de la 1469 februarie 9, cînd Ștefan cel Mare întărește panului Petrea Brudar, mai multe seliști și sate, printre care „...și Bereștii, mai jos de Soholeț...“ [132].

Din precizările privind localizarea celorlalte sate, date în acest document, rezultă că satul Bereşti ar fi fost aşezat pe partea dreaptă a Gîrbovăţului lîngă satul şi comuna de azi Tansa, judeţul Iaşi. Satul şi-a tras numele de la un oarecare „Berea", care exista, probabil, încă de la începutul secolului al XV-lea. A dispărut fără să mai fie menţionat documentar. Face parte din satele dispărute care ar merita atenţia unor eventuale cercetări arheologice.

19. *Băicăuţi*

Satul este menţionat în timpul domniei lui Alexandru cel Bun. Astfel, într-un act de danie către Ţiban cel bătrîn se arată că acesta avea uric pe satul Băicăuţi [133]. Satul pare a fi mai vechi, probabil de la sfîrşitul secolului al XIV-lea. Îşi trage numele de la un alt proprietar, mai vechi, numit Baico. De altfel, Baico, unchiul lui Candrea, este menţionat într-un document din 3 martie 1465 de la Ştefan cel Mare, ca proprietar al unei mori pe Stavnic, pe care o moşteneşte Candrea obţinînd confirmarea ocinei sale [134].

După moartea lui Ţiban cel bătrîn, satul Băicăuţi a rămas în stăpînirea fiicelor sale, Ileana şi Mărina. La 22 ianuarie 1489, Toma şi Soriţa, copiii Mărinei vînd partea lor, adică jumătate din satul Băicăuţi cu 180 de zloţi, lui Danciul, Giurgea, Mărinca şi Olta, copiii lui Pătru Brudur. În felul acesta Brudureştii acaparează şi alte ocine din alte sate.

Satul a dispărut în secolele al XVI-lea şi al XVII-lea nu mai apare menţionat documentar.

V. VALEA PÎRÎULUI RÎNGOAIA

20. *Rîngoaia*

În zona unde în secolul al XV-lea fusese satul Băicăuţi, se menţionează la 23 octombrie 1747 Valea Rîngoai „ce se ţine de hotarul Leucuşenilor" şi este în stăpînirea neamului scoborîtori din Lungul Aramă, care se judecă cu răzeşii satului respectiv [135].

După aproape o jumătate de secol, în recensămîntul populaţiei Moldovei întocmit în anii 1772—1773, se menţionează satul Rîngoaia, în ţinutul Vasluiului [136].

Satul se învecina cu moara Slobozeni a Saftei Gîndulesei, după cum rezultă din pricina de încălcare şi păşunare, din 2 iunie 1775, cu care prilej sînt citaţi la judecată numeroşi martori din satul Rîngoaia şi anume: „Andrei Japchiu monah, Vasile Brînză, a fost copil de casă, Ioniţă, cumnatul lui Brînză, precum şi Ioniţă Onuţ, Miron Stanis, Gheorghe Smere şi Ion Sărniul [137].

La începutul secolului XIX satul era răzăşesc. Locuitorii trăiau din lucrul pămîntului. În 1803 se constată că existau liuzi cu bir şi fără bir, precum şi scutelnici ai Căminarului Hrisoverghi şi ai serdarului Costin Carp [138].

În 1820 satul se numea tot Rîngoaia, şi avea 51 de liuzi. În 1831 erau 43 de liuzi în satul respectiv [139].

Către mijlocul secolului al XIX-lea satul îşi schimba numele, iar la 1872 se face menţiunea că satul care se numise înainte Lăngoaie sau Schineta se numea acum Spineta. În 1894—1895 satul se numea Schineta, specificîndu-se că în trecut s-a numit şi Rîngoae [140].

Satul există şi azi şi se numeşte Schinetea. Este aşezat pe pîrîul Rîngoaia. Face parte din comuna Dumeşti, judeţul Vaslui, aflîndu-se la distanţa de 45 km de Vaslui.

*

Satele din zona cercetată, după cum era şi firesc, se aflau în strînsă legătură unele cu altele, existînd încă din vechime o reţea de căi de comunicaţii, drumuri şi poteci. Puţine dintre acestea au putut fi menţionate în documentele vremii.

Din „drumul cel mare al Ţarigradului“ sau „drumul Dunării“, care ţinea Valea Bîrladului, se ramifică un alt drum care, tot pe valea Bîrladului, ajungea la Negreşti, apoi la Băceşti şi Valea Ursului. Din acest drum pleca unul pe valea Sacovăţului, iar altul pe valea pîrîului Poienari, de la Băceşti, trecea culmile domoale ale dealurilor şi se îndrepta spre Roman. Pentru a se putea trece Siretul şi ajunge la Roman se folosea podul „umblător“ sau „trecător“ de la Gîdinţi, menţionat în documente încă de la 1623 [141].

Un alt drum ţinea valea pîrîului Fundătura, şi este pomenit în documentul din 1399 ca „drumul Pînceştilor“, făcînd legătura cu satele dinspre nord. Pe valea Bîrlăzelului drumul mergea de la Băceşti prin Valea Ursului (Giurgeni boiereşti) înspre Bacău, pe valea Siretului şi făcea legătura cu unul din cele mai importante drumuri ale Moldovei în epoca feudală şi anume „drumul cel mare a Bacăului“ [142]. Drumul spre Bacău era dublat în zona cercetată şi de o potecă care de la Giurgeni mergea spre Avereşti şi de aici la Roman (fig. 1).

*

Din cele expuse rezultă că majoritatea satelor cercetate sînt aşezări străvechi. Atestarea lor în documentele de cancelarie domnească este destul de precisă sub raportul localizării, permiţîndu-ne identificarea lor. De asemenea, din punctul de vedere al vechimii, constatăm că din totalul de douăzeci de sate cercetate, două datează din secolul al XIV-lea, opt sate sînt menţionate în secolul al XV-lea, alte cinci în secolul al XVI-lea, trei sate datează din secolul al XVII-lea şi numai două sate sînt din secolul al XVIII-lea (vezi anexa 1).

În ceea ce priveşte localizarea şi identificarea satelor cercetate constatăm că cinci sate au dispărut, restul existînd şi astăzi (fig. 1), dintre care douăsprezece şi-au păstrat numele lor străvechi, unele identic, altele aproape identic şi numai trei sate şi-au schimbat numele pe parcursul vremii. Dintre satele care şi-au schimbat cu vremea numele, semnalăm satul Tansa care, probabil, a înglobat satul Bruduşeşti, apoi satul Rîngoaia, care şi-a schimbat treptat numele, numindu-se Lingoaia, Spineta, Schineta şi

Schinetea şi în fine satul Giurgenii Boiereşti, care astăzi se numeşte Valea Ursului (vezi anexa 1).

Satele cercetate erau de tip resfirat, fiind înşirate pe văile principalelor pîraie. Numărul caselor dintr-un sat, aşa cum rezultă din documente, era în secolul al XIV-lea de circa 20. Cu vremea satele au crescut, astfel că în secolele al XVI-lea şi al XVII-lea numărul caselor ajunge la 30. Existau şi sate mari, ca de pildă Băceşti sau Dumeşti, dar acestea n-au fost cercetate de noi.

Satele trăiau din munca şi prin munca lor proprie. Pămîntul pentru agricultură era în apropierea satelor şi forma hotarul sau moşia, în care intrau islazul, pădurea, apa, prisaca şi locul pentru moară. Proprietatea funciară în sat era nealeasă, pămîntul, şi în general moşia, se stăpînea în comun. Obştea satului, mai evidentă în primele secole ale formării statului feudal, este subminată, cotropită din interior, dar şi din exterior, de către marii proprietari, de către clasa stăpînitoare. Prin obşte şi cu obştea, săteanul s-a putut opune exigenţelor şi abuzurilor administrative şi fiscale, a putut depăşi greutăţile timpului, fie ele calamităţi naturale, fie războaie şi invazii.

Din documentele ce s-au păstrat şi se referă la satele devenite răzăşeşti, rezultă unul şi acelaşi lucru şi anume că un puternic al zilei se înstăpînea şi apoi răpea, treptat, pămînturile răzeşilor, acaparînd cu vremea satul sau chiar moşia întreagă.

Din examinarea documentelor de cancelarie domnească şi din cercetările de teren, s-a putut identifica şi localiza un număr de douăzeci de sate din zona cursului superior al Bîrladului, constituind un început de cercetare a unei microregiuni, care permite să se constate permanenţa aşezărilor rurale şi pendulările privind schimbarea locului, dispărînd unele sate, sau apărînd altele, fie pe locurile vechi, fie în apropiere, datorită condiţiilor prielnice de trai.

Se impune lărgirea cercetărilor în aceeaşi zonă pe cursul afluenţilor de pe dreapta Bîrladului, spre a se întregi imaginea ce ne-o oferă trecutul zbuciumat al unor sate cu o vechime destul de mare, unele existînd încă de la întemeierea statului de sine stătător al Moldovei.

N O T E

1 *MDGR*, vol. I-V, Bucureşti, 1898—1903. Harta Marelui Stat Major, scara 1/100.000, planşa Iaşi.

2 P. Poghirc, *Satul din colinele Tutovei*, Bucureşti, 1972, p. 14-15.

3 N. Zaharia, M. Petrescu-Dîmboviţa, Em. Zaharia, *Aşezări din Moldova. De la paleolitic pînă în secolul al XVIII-lea*, Bucureşti, 1970, p. 315, 322, 344.

4 Gh. Ghibănescu, *Vaslui, studii şi documente*, Iaşi, 1926 ; idem, *Ispisoace şi zapise*, vol. I-IV ; idem, *Surete şi izvoade*, I-XXV ; C. Cihodaru, *Forme de proprietate feudală în Moldova*, *SCŞ-Iaşi*, VI, 1955, p. 1-30 ; idem, *Cîteva consta-*

tări în legătură cu proprietatea feudală și situația țărănimii din Moldova în a doua jumătate a secolului al XV-lea, SCȘ-Iași, XII, 1961, 1, p. 32-64.

5 Numerele din text corespund celor de pe hartă.

6 Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, vol. XX, p. 10.

7 *DIR, A*, XVI, vol. I, doc. 534.

8 *Ibidem*, vol. III, doc. 84.

9 *Ibidem*, doc. 143.

10 Gh. Ghibănescu, *op. cit.*, p. 240.

11 *DIR, A*, XVII, vol. V, doc. 194.

12 *CDM*, vol. IV, doc. 222.

13 *MDGR*, vol. III, p. 583 ; O. G. Lecca, *Dicționar istoric, arheologic și geografic al României*, București, 1937, p. 233 ; D. Frunzescu, *Dicționar topografic și statistic al României*, București, 1872, p. 214.

14 *DIR, A*, XVII, vol. V, doc. 1.

15 *MDGR*, vol. IV, p. 145.

16 *Ibidem*, vol. III, p. 538 ; O. G. Lecca, *op. cit.*, p. 233 ; D. Frunzescu, *op. cit.*, p. 214.

17 N. Stoicescu, *Repertoriul bibliografic al localităților și monumentelor medievale din Moldova*, București, 1974, p. 327, 344, nota 56.

18 *Anuarul Eparhiei Romanului*, București, 1936, p. 87, 334.

19 *DRH, A*, vol. II, doc. 145.

20 *Ibidem*, doc. 247.

21 *DIR, A*, XVI, vol. II, doc. 108.

22 C. Cihodaru, *op. cit.*, *SCȘ-Iași*, XII, 1961, 1, p. 49.

23 *DRH, A*, vol. XXI, doc. 246.

24 *Ibidem*, doc. 398.

25 *Cartea veche românească în colecțiile bibliotecii centrale universitare București*, București, 1972, p. 17-18.

26 Gh. Ghibănescu, *op. cit.*

27 I. Antonovici, *Documente bîrlădene*, vol. III, p. 197.

28 D. Frunzescu, *op. cit.*, p. 333.

29 *MDGR*, vol. IV, p. 442.

30 Harta Marelui Stat Major 1/100.000, Planșa Iași-Roman.

31 *DRH, A*, vol. II, doc. 156.

32 *DIR, A*, XVII, vol. I, doc. 88.

33 *Ibidem*, doc. 297.

34 *Ibidem*, vol. IV, doc. 125, 126.

35 *CDM*, vol. II, doc. 162.

36 *Ibidem*, vol. IV, doc. 77.

37 *Ibidem*, doc. 648.

38 *Ibidem*, doc. 651.

39 *Ibidem*, doc. 676.

40 Pentru aceleași cauze se va judeca mai tîrziu în secolul al XVIII-lea mitropolitul Ghedeon cu răzeșii din Săcăleni. *Ibidem*, doc. 950, 1146, 1582, 1588, 1625, 1665 ; vol. V, doc. 1106.

41 *Ibidem*, vol. V, doc. 1641.

42 *Istoria României*, vol. III, București, 1964, p. 718.

43 *DRH, A*, vol. I, doc. 189.

44 *Ibidem*, vol. II, doc. 145.
45 *DIR, A*, XVII, vol. III, doc. 231.
46 *Ibidem*, vol. II, doc. 292.
47 *Ibidem*, vol. III, doc. 231.
48 *CDM*, vol. IV, doc. 1146, 1582, 1588 şi 1665. Între anii 1688—1694 satele Bozieni şi Săcălenii împărtăşesc aceleaşi greutăţi şi necazuri.
49 *Ibidem*, vol. V, doc. 1465.
50 Th. Codrescu, *Uricariul*, vol. VII, p. 373.
51 *DIR, A*, XVI, vol. III, doc. 258.
52 *DRH*, A, vol. I, doc. 145.
53 *DIR, A*, vol. I, doc. 6.
54 *Ibidem*, doc. 21 ; *DIR, A*, XVII, vol. III, doc. 174 ; vol. IV, doc. 456, 541 ; *CDM*, vol. II, doc. 161, 162, 492 ; vol. III, doc. 1694 ; *DRH*, A, vol. XIX, doc. 444.
55 Gh. Ghibănescu, *Ispisoace şi zapise*, vol. IV, partea 2, p. 13.
56 *DIR, A*, XVII, vol. I, doc. 21.
57 *Ibidem*, vol. III, doc. 231.
58 Gh. Ghibănescu, *op. cit.*, vol. II, partea I, p. 602.
59 *CDM*, vol. III, doc. 311.
60 *Ibidem*, vol. V, doc. 436.
61 Gh. Ghibănescu, *Surete şi izvoade*, vol. III, p. 303-304.
62 Th. Codrescu, *op. cit.*, p. 373.
63 *DIR, A*, XVI, vol. I, doc. 270.
64 *Ibidem*, vol. III, doc. 270.
65 *Ibidem*, doc. 311.
66 *Ibidem*, doc. 507.
67 *Ibidem*, vol. IV, doc. 34.
68 *Ibidem*, XVII, vol. I, doc. 137, 170.
69 *CDM*, vol. V, doc. 413.
70 *Ibidem*, doc. 1641.
71 Th. Codrescu, *op. cit.*, p. 374.
72 *DRH, A*, vol. I, indice ; Gh. Ghibănescu, *Ispisoace şi zapise*, vol. IV, partea 2, doc. 13.
73 *DRH, A*, vol. I, doc. 9.
74 *Ibidem*, doc. 285.
75 *Ibidem*, vol. XXI, doc. 246.
76 *CDM*, vol. V, doc. 436, 573, 673, 775, 817, 1106.
77 Th. Codrescu, *op. cit.*, p. 374.
78 D. Frunzescu, *op. cit.*, p. 340.
79 *DIR, A*, XVI, vol. III, doc. 311.
80 *CDM*, vol. V, doc. 1154.
81 *DIR, A*, XVI, vol. III, doc. 492.
82 *Ibidem*, vol. IV, doc. 22.
83 *Ibidem*, XVII, vol. II, 292.
84 *Ibidem*, vol. IV, doc. 166.
85 *DRH, A*, vol. XXI, doc. 246.
86 *CDM*, vol. II, doc. 1960.

87 *Ibidem*, vol. III, doc. 2401.
88 *Ibidem*, vol. IV, doc. 189.
89 *Ibidem*, doc. 204.
90 *Ibidem*, doc. 597.
91 *Ibidem*, doc. 2080.
92 *Ibidem*, vol. V, doc. 673.
93 *Ibidem*, doc. 775, 817.
94 *Ibidem*, doc. 884. Istrate vinde 34 de pămînturi lui Toader, care între timp devenise „blănar domnesc".
95 *Ibidem*, doc. 917. Toader blănaru mai cumpără 14 pămînturi şi jumătate de la urmaşii lui Istrate Gănescul din Crăeşti (*Ibidem*, doc. 921). Acelaşi blănar cumpără şi alte părţi din satul Crăeşti de la alţi răzeşi. La 7 aprilie 1713 Toader blănarul cumpără o parte din moşia Crăeşti de la Palade săbierul, fiul lui Gavril săbierul (*Ibidem*, doc. 1152).
96 *Ibidem*, doc. 1641.
97 *DRH, A*, I, doc.
98 *DIR, A*, XVI, vol. II, doc. 216.
99 *Ibidem*, vol. III, doc. 19.
100 *CDM*, vol. I, doc. 1699.
101 *Ibidem*, vol. V, doc. 867.
102 Th. Codrescu, *Uricariul*, vol. VI, Iaşi, 1875, p. 306
103 *Ibidem*, p. 342.
104 *DRH, A*, vol. II, doc. 156.
105 *DIR, A*, XVI, vol. II, doc. 216.
106 *Ibidem*, vol. III, doc. 19.
107 *CDM*, vol. I, doc. 1699.
108 *DRH, A*, vol. I, doc. 9.
109 *Ibidem*, doc. 10.
110 *DIR, A*, XVI, vol. III, doc. 492.
111 Gh. Ghibănescu, *op. cit.*, vol. IV, partea I, p. 146-147.
112 *Ibidem*, vol. V, partea I, p. 87-88.
113 *CDM*, vol. V, doc. 1227.
114 Th. Codrescu, *op. cit.*, p. 374.
115 *Ibidem*, vol. VI, p. 325.
116 *DRH, A*, vol. II, doc. 156.
117 *Ibidem*, doc. 255.
118 *DIR, A*, XVI, vol. III, doc. 259.
119 *Ibidem*, doc. 561.
120 *Ibidem*, XVII, vol. II, 146.
121 *Ibidem*, vol. III, doc. 314, 325.
122 *Ibidem*, vol. IV, doc. 56.
123 *Ibidem*, doc. 183.
124 Gh. Ghibănescu, *op. cit.*, vol. VI, partea 2, p. 152-154.
125 *CDM*, vol. IV, doc. 37.
126 *Ibidem*, doc. 548.
127 *Ibidem*, vol. V, doc. 573.

128 P. G. Dimitriev, *Recensămintele populației Moldovei din anii 1772—1773 și 1774, în Moldova din epoca feudalismului,* vol. VII, partea 2, Chișinev, 1975, p. 518.
129 Gh. Ghibănescu, *op. cit.*, vol. V, partea 1, p. 26.
130 *Ibidem*, p. 45.
131 Th. Codrescu, *op. cit.*, p. 374.
132 *DRH, A,* vol. II, doc. 156.
133 *DIR, A,* XVI, vol. II, doc. 100.
134 *DRH, A,* vol. II, doc. 127.
135 Gh. Ghibănescu, *op. cit.*, vol. V, partea 1, p. 126-127.
136 P. G. Dmitriev, *op. cit.*, p. 514.
137 Gh. Ghibănescu, *op. cit.*, p. 25-26.
138 Th. Codrescu, *op. cit.*, p. 374.
139 Gh. Ghibănescu, *Surete și Izvoade,* vol. XV, p. 252-262.
140 D. Frunzescu, *op. cit.*, p. 454 ; *MDGR,* vol. VII, p. 274-275 ; Harta Marelui Stat Major 1/100.000, planșa Iași.
141 *DIR, A,* XVII, vol. V, doc. 244 ; *DRH, A,* vol. XXI, doc. 234 ; cf. E. Diaconescu, *Vechi drumuri moldovenești,* Iași, 1939, p. 79.
142 Gh. Ghibănescu, *Ispisoace și Zapise,* vol. V, partea 1, p. 48-49.

ANEXA 1

Tabel cuprinzînd vechimea, localizarea şi identificarea aşezărilor omeneşti din bazinul superior al Bîrladului. *.

Nr. crt.	Denumirea satului în documente	Prima menţiune documentară					Localizarea şi identificarea satului	Observaţii		
		Secolele								
		XIV	XV	XVI	XVII	XVIII		Dispărute	Păstrează numele	Schimbă numele
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Băicăuţi	—	după 1400	—	—	—	Pe valea pîrîului Rîngoaia	1	—	—
2	Bereşti	—	1496	—	—	—	Pe valea pîrîului Gîrbovăţ, mai jos de Sahaleţ	1	—	—
3	Bozieni	—	1438	—	—	—	s. şi c. Bozieni j. Neamţ	—	1	—
4	Bruduresti	—	1469	—	—	—	s. şi c. Tansa, j. Iaşi	—	—	1
5	Crăeşti (Drăguşeni, care acum se numesc Crăeşti)	—	—	1548	—	—	s. Crăeşti, c. Bozieni, j. Neamţ	—	1	—
6	Cuci	—	—	—	1601	—	s. Cuci, c. Bozieni, j. Neamţ	—	1	—
7	Giurgeni (Jurgeni, Giurgeni-Boiereşti)	—	—	1550	—	—	s. şi c. Valea Ursului, j. Neamţ	—	—	1
8	Giurgenii Schitului	—	—	—	—	1738	s. Giurgeni, c. Valea Ursului, j. Neamţ	—	1	—
9	Jigoliiani	—	—	1583	—	—	Pe valea pîrîului Bozianca, între satele Bozieni şi Mărmureni	1	—	—

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
10	Mărmureni	—	1467	—	—	—	s. Mărmureni, c. Oniceni, j. Neamţ	—	1	—
11	Muncelu	—	—	—	1621	—	s. Muncelu de Jos, c. Oniceni, j. Neamţ	—	1	—
12	Obîrşia Bîrlăzelului	—	—	—	1600	—	La izvoarele pîrîului Bîrlăzel	1	—	—
13	Oneşti	—	1469	—	—	—	Pe pîrîul Zimbru, la sud de Tălpălăeşti	1	—	—
14	Oniceni (Oniceni-Dodiţeşti)	—	—	1567	—	—	s. şi c. Oniceni, j. Neamţ	—	1	—
15	Pînceşti	1399	—	—	—	—	s. Pînceşti, c. Poienari, j. Neamţ	—	1	—
16	Poenari (Poieni)	—	—	1529	—	—	s. şi c. Poienari, j. Neamţ	—	1	—
17	Rîngoaia (Lîngoaia, Spineta)	—	—	—	—	1747	s. Schineta, c. Dumeşti, j. Vaslui	—	—	1
18	Săcălăşeşti (Săcăleni)	—	1469	—	—	—	s. Săcăleni, c. Poienari, j. Neamţ	—	1	—
19	Tălpălăeşti (Tălpălăi)	—	după 1400	—	—	—	s. Tălpălăi, c. Poienari, j. Neamţ	—	1	—
20	Tibăneşti (Tibăneştii Buhlii)	1399	—	—	—	—	s. Tibăneştii Buhlii, c. Băceşti, j. Vaslui	—	1	—
	TOTAL	2	8	5	3	2		5	12	3

* PRESCURTĂRI : s. = sat, c. = comună, j. = judeţ.

CONTRIBUTION À LA CONNAISSANCE DES HABITATS HUMAINS DU XIV-e AU XVIII-e SIÈCLES DU BASSIN SUPÉRIEUR DU BÎRLAD

Résumé

Basé sur les recherches de terrain et sur l'étude de documents médiévaux et de cartes topographiques, l'auteur a identifié et localisé vingt villages du bassin supérieur du Bîrlad (fig. 1), dont deux datent du XIV-e, huit du XV-e, cinq du XVI-e, trois du XVII-e et deux du XVIII-e siècles (voir annexe 1).

Du total des villages étudiés, quinze se sont maintenus jusqu'à nos jours et seuls cinq en sont disparus (Băicăuţi, Bereşti, Jigăliani, Obîrşia Bîrlăzeului et Oneşti). Les villages actuellement disparus ont été bien localisés grâce aux documents médiévaux du XV-e au XVI-e siècles (voir annexe 1).

Douze de ces villages ont gardé leurs noms exactement tels que le document les mentionne pour la première fois (Bozieni, Crăeşti, Cuci, Giurgenii Schitului, Mărmureni, Muncelu, Oniceni, Pînceşti, Poenari) où avec des modifications phonétiques spécifiques au phénomène de la contraction (Săcăleni, pour Săcălăşeşti, Tălpălăi pour Tălpălăeşti) ou avec encore un nom ajouté au nom initial selon le nouveau maître (Ţibăneştii Bahlui pour Ţibăneşti). Seuls trois villages ont complètement changé de nom (Bruduresti, Giurgenii Boiereşti et Ringoaia qui s'appellent aujourd'hui respectivement Tansa, Valea Ursului et Schinetea) (voir annexe 1).

Les villages étudiés ont connu au moyen âge une vie sociale-économique turmentée, surtout à cause des grands propriétaires fonciers, cherchant d'accaparer peu à peu les terres des paysans libres.

Les recherches effectuées ont prouvé, en même temps que l'ancienneté de ces villages, la continuité d'habitation dans le bassin supérieur du Bîrlad, c'est-à-dire dans une microrégion.

Les villages disparus, qui sont bien localisé, constituent, à l'étape actuelle des recherches concernant les villages médiévaux disparus, de futurs points de recherche archéologique systhématique.

LÉGENDE DES FIGURES

Fig. 1. — La carte des villages du XIVe — XVIIIe siècles du bassin supérieur du Bîrlad : a, du XIV-e siècle ; b, du XV-e siècle ; c, du XVI-e siècle ; d, du XVII-e siècle ; e, du XVIII-e siècle ; f, les rutes ; g, les loies. 1, Obîrşia Bîrlăzelului ; 2, Valea Ursului (Giurgeni, Giurgenii Boiereşti) ; 3, Muncelu de Jos (Muncelu) ; 4, Giurgeni (Giurgenii Schitului) ; 5, Oniceni ; 6, Săcăleni (Săcălăşeşti) ; 7, Bozieni ; 8, Jigăliiani ; 9, Mărmureni ; 10, Cuci ; 11, Poienari (Poenari, Poeni) ; 12, Pînceşti ; 13, Crăeşti (Drăguşani) ; 14, Tălpălăi (Tălpălăeşti) ; 15, Oneşti ; 16, Ţibăneştii Buhlii (Ţibăneşti) ; 17, Tansa (Bruduresti) ; 18, Bereşti ; 19, Băicăuţi ; 20, Schinetea (Rîngoaia, Lingoaia, Spineta).

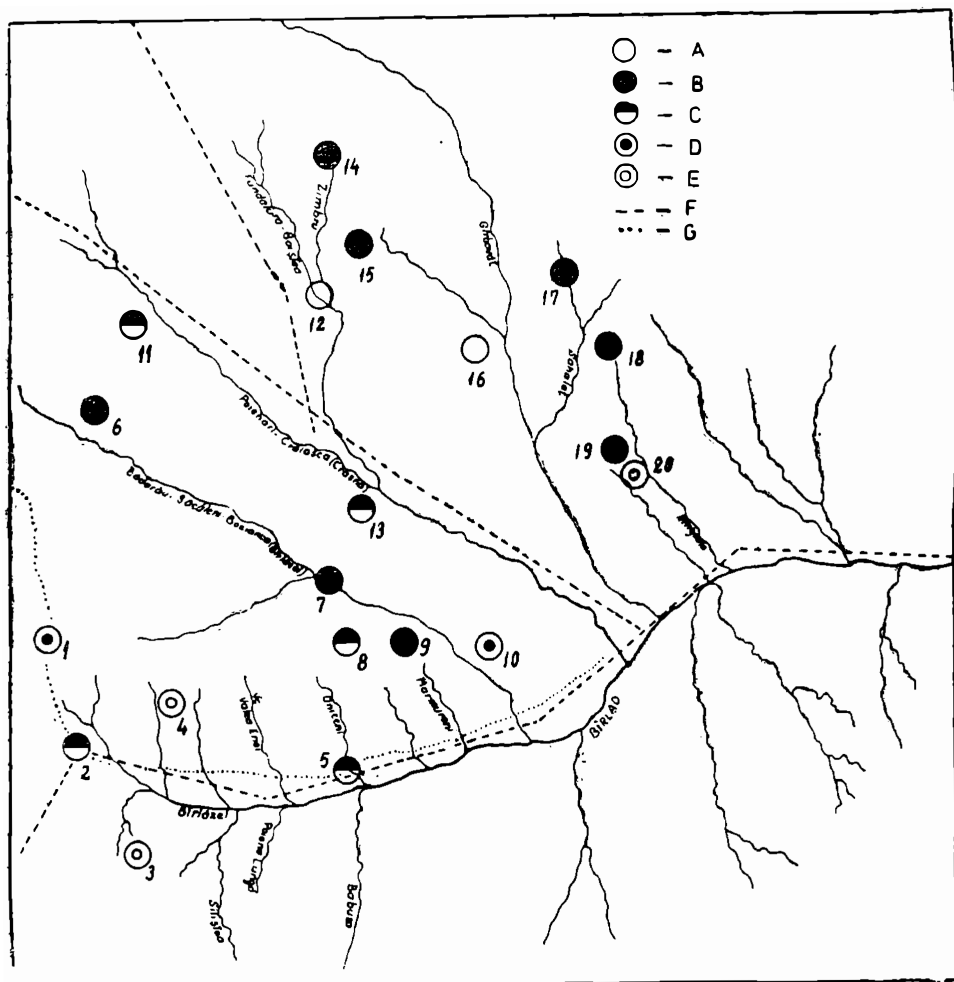

Fig. 1. — Harta satelor din secolele XIV-XVIII din bazinul superior al Bîrladului : a, secolul al XIV-lea b. secolul al XV-lea ; c, secolul al XVI-lea ; d, secolul al XVII-lea ; e, secolul al XVIII-lea ; f, drumuri ; g, poteci. 1, Obîrşia Bîrlăzelului ; 2, Valea Ursului (Giurgeni, Giurgenii Boiereşti) ; 3, Muncelu de Jos (Muncelu) ; 4, Giurgeni (Giurgenii Schitului) ; 5, Oniceni ; 6, Săcăleni (Săcălăşeşti) ; 7, Bozieni ; 8, Jigăliiani ; 9, Mărmureni ; 10, Cuci ; 11, Poienari (Poenari, Poeni) ; 12, Pînceşti ; 13, Crăeşti (Drăguşani) ; 14, Tălpălăi (Tălpălăeşti) ; 15, Oneşti ; 16, Ţibăneştii Buhlii (Ţibăneşti) ; 17, Tansa (Bruduresti); 18, Bereşti ; 19, Băicăuţi ; 20, Schinetea (Rîngoaia, Lingoaia, Spineta).